T096 ATĐ 8 (23) Luận Tỳ Bà Sa Q1-Xứ của Ba Kiết

Tạng Luận (Linh Sơn Pháp Bảo)

Phaàn Thöù Nhaát: XÖÙ CUÛA BA KIEÁT

Ba kieát laø Thaân kieán, giôùi ñaïo, nghi. Hoûi: Ba kieát coù taùnh gì? Ñaùp: Thaân kieán: Ba coõi coù moät loaïi. Veà Giôùi ñaïo, ba coõi coù hai loaïi, saùu thöù naøy. Veà Nghi, ba coõi coù boán loaïi, möôøi hai loaïi naøy. Toång coäng hai möôi moát loaïi, laø taùnh cuûa ba kieát. Taùnh cuûa ba kieát naøy ñaõ gieo troàng caùc thöù hieän coù nôi thaân töôùng moät caùch töï nhieân. Ñaõ noùi veà taùnh roài, seõ noùi veà haønh. Hoûi: Vì sao noùi laø kieát? Nghóa kieát theá naøo? Ñaùp: Raøng buoäc laø nghóa cuûa kieát, nghóa khoå troùi buoäc laø nghóa cuûa kieát, nghóa chaát ñoäc laãn loän laø nghóa cuûa kieát. Nghóa raøng buoäc laø nghóa cuûa kieát: söï raøng buoäc laø kieát, kieát laø raøng buoäc. Hoûi: Laøm sao bieát ñöôïc? Ñaùp: Vì coù Kheá kinh. Kheá kinh aáy noùi: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát hoûi Toân giaû Ma-ha Caâu-hi-la: Hieàn giaû Caâu-hi-la nghó sao? Maét leä thuoäc saéc, hay saéc leä thuoäc maét? Ñaùp: Toân giaû Xaù-lôïi-phaát! Khoâng phaûi maét leä thuoäc saéc, khoâng phaûi saéc leä thuoäc maét, cho ñeán yù, phaùp khoâng phaûi yù leä thuoäc phaùp, khoâng phaûi phaùp leä thuoäc yù, chæ vì trong aáy, hoaëc daâm, hoaëc duïc laø söï troùi buoäc cuûa maét, cuûa saéc kia. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát! Ví nhö hai con boø: moät ñen, moät traéng, moät chieác aùch, moät sôïi daây coät laïi vôùi nhau. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát! Neáu coù ngöôøi noùi theá naøy: Boø ñen troùi con boø traéng, boø traéng troùi con boø ñen. Toân giaû Xaù-lôïi-phaát! Ngöôøi kia noùi coù bình ñaúng khoâng? Ñaùp: Khoâng! Hieàn giaû Caâu-hi-la! Hoûi: Vì sao? Ñaùp: Hieàn giaû Caâu-hi-la! Chaúng phaûi con boø ñen troùi con boø traéng, khoâng phaûi boø traéng troùi con boø ñen, maø chính laø söï troùi buoäc cuûa chieác aùch, vaø sôïi daây laø söï troùi buoäc cuûa boø kia. Ñuùng theá, Toân giaû Xaù-lôïi-phaát! Khoâng phaûi maét troùi buoäc saéc, khoâng phaûi saéc troùi buoäc maét, cho ñeán yù, phaùp, khoâng phaûi yù leä thuoäc phaùp, phaùp khoâng leä thuoäc yù, chæ trong ñaây, hoaëc daâm, hoaëc duïc laø söï troùi buoäc cuûa maét, cuûa saéc kia (Trích kinh: Taïp A-haøm). Ñaây laø noùi ng- hóa raøng buoäc laø nghóa cuûa kieát. Nghóa khoå troùi buoäc laø nghóa cuûa kieát: Töùc kieát ôû coõi Duïc, chuùng sinh coõi Duïc, noãi khoå troùi buoäc trong coõi Duïc. Kieát ôû coõi Saéc, chuùng sinh ôû coõi Saéc, noãi khoå troùi buoäc nôi coõi Saéc. Kieát ôû coõi Voâ Saéc, chuùng sinh

ôû coõi Voâ Saéc, noãi khoå troùi buoäc ôû coõi Voâ Saéc. Caùc kieát ôû coõi Duïc, ngöôøi ôû coõi Duïc kia laø töôùng troùi buoäc. Trong noãi khoå troùi buoäc khoâng phaûi laø nieàm vui. Caùc kieát cuûa coõi Saéc, Voâ Saéc, ngöôøi coõi ñoù laø traïng maïo troùi buoäc, trong noãi khoå troùi buoäc, khoâng phaûi nieàm vui. Ñaây laø noùi nghóa khoå troùi buoäc laø nghóa cuûa kieát. Nghóa ñoäc haïi xen laãn laø nghóa cuûa kieát: Chaùnh thoï cuûa theá tuïc, choã sinh raát toát ñeïp, nhö giaûi thoaùt, tröø nhaäp, taát caû nhaäp, vì kieát vò Thaùnh döùt tröø laø chaát ñoäc laãn loän. Nhö thöùc aên raát ngon ngoït laø chaát ñoäc xen laãn, ngöôøi trí tueä coù theå döùt boû, vì chaát ñoäc xen laãn cuõng theá, nôi sinh raát toát ñeïp laø chaùnh thoï cuûa theá tuïc,

Baäc Thaùnh kia coù theå döùt boû chaát ñoäc xen laãn cuûa kieát. Ñaây laø noùi nghóa troùi buoäc laø nghóa cuûa kieát, nghóa khoå troùi buoäc laø nghóa cuûa kieát, nghóa ñoäc haïi xen laãn laø nghóa cuûa kieát. Nhö trong Kheá kinh Ñöùc Phaät noùi: Ba kieát heát laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Nhö taùm möôi taùm kieán maø A-tyø-ñaøm ñaõ noùi, ñaõ döùt heát laø Tu-ñaø-hoaøn, nhö ví duï ao hoa. Kheá kinh ñaõ noùi: Voâ löôïng khoå heát laø Tu-ñaø-hoaøn (Trích kinh: Taïp A-haøm). Vì sao noùi ba kieát heát laø Tu-ñaø- hoaøn? Ñaùp: Vì ñaây laø lôøi noùi khaùc cuûa Ñöùc Theá Toân, noùi toùm taét, vì muoán cho vieäc laøm ñi ñoâi vôùi lôøi noùi, nghóa laø Ñöùc Theá Toân vì giaùo hoùa chuùng sinh. Hoaëc noùi: Vì moïi ngöôøi, vì quyeán thuoäc, vì ñoà ñöïng (khí), vì giaùo hoùa. Chuùng sinh kia laø ngöôøi tieáp nhaän Phaät hoùa, coù theå bieän minh, noùi ngaàn aáy vieäc. Hoaëc noùi: Phaùp maø Phaät, Theá Toân noùi ñeàu vì giaùo hoùa chuùng sinh, nhö thaày thuoác ñieàu trò laønh caùc chöùng beänh, ñeàu vì ngöôøi beänh. Thaày thuoác kia vì ngöôøi beänh, tra xeùt, chaån ñoaùn bieát roõ caên beänh, noùi laø tuøy chöùng beänh cho thuoác, khoâng noùi laø beänh giaûm ít, e beänh seõ khoâng laønh, cuõng khoâng noùi chöùng beänh taêng, vì e döùt boû coâng söùc, chæ noùi trung bình, vì muoán cho choùng khoûi. Nhö phaùp maø Phaät, Theá Toân ñaõ noùi, ñeàu vì muïc ñích giaùo hoùa. Ñöùc Theá Toân vì ngöôøi tieáp nhaän Phaät hoùa, bieát thaân, bieát kieát söû xong, trao cho hoï thuoác ñaïo, cuõng khoâng noùi laø thuyeân giaûm, vì e chöùng beänh kieát daây döa khoâng döùt, cuõng khoâng noùi laø chöùng beänh gia taêng, vì e phí coâng söùc voâ ích, maø chæ noùi trung bình. Hoaëc noùi: Vì khuyeán duï tinh tieán ñeå giaùo hoùa, vì ñeå vieäc deã thöïc haønh, vì taän tuïy naâng ñôõ, giuùp söùc, trong ñaây, neân noùi thí duï veà Baït-kyø-töû: Coù thuyeát noùi: Coù Tyø-kheo teân Baït-kyø-töû, ôû trong giaùo ñoaøn

cuûa Theá Toân, laøm Sa-moân. Ñöùc Theá Toân ñaõ vì oâng daàn daàn laäp ra hai traêm naêm möôi giôùi. OÂng ta nghe xong, chaùn naûn ñeán choã Theá Toân, noùi: Baïch Theá Toân! Ñöùc Theá Toân laäp ra hai traêm naêm möôi giôùi, cöù nöûa thaùng seõ khieán caùc ñeä töû hoïc, cuùi mong Ñöùc Theá Toân xoùt thöông, vì con khoâng theå thöïc haønh ngaàn aáy giôùi. Ñöùc Theá Toân ñaõ kheùo duøng lôøi khuyeân khoâng thoâ: Laønh thay, laønh thay! Baït-kyø-töû! OÂng coù theå thöïc haønh ba giôùi laø: Giôùi taêng thöôïng, yù taêng thöôïng vaø tueä taêng thöôïng ñöôïc khoâng? Nghe Phaät noùi xong, Baït-kyø-töû hôùn hôû nghó raèng: “Ta coù theå thöïc haønh toát ba giôùi naøy!” Nghó roài, Baït-kyø-töû beøn noùi: Vaâng, baïch Theá Toân! Con seõ hoïc. Baïch ñaáng Thieän Theä! Con seõ thöïc haønh ñaày ñuû. Sau khi hoïc ba giôùi kia, lieàn hoïc daàn daàn taát caû bieån giôùi! Neáu Ñöùc Theá Toân vì giaùo hoùa nhö theá, noùi taùm möôi taùm kieán ñaõ döùt tröø heát, Tu-ñaø-hoaøn döùt heát voâ löôïng khoå, laø Tu-ñaø-hoaøn. Tyø- kheo kia nghe xong nhaøm chaùn: Ai coù theå phaù tan taùm möôi taùm nuùi khoå naøy? Ai coù theå nhoå ñöôïc reã cuûa taùm möôi taùm goác caây khoå naøy? Ai coù theå loäi qua taùm möôi taùm con soâng khoå naøy? Ai coù theå taùt caïn taùm möôi taùm bieån khoå naøy? Nhö trong Kheá kinh cuûa Phaät noùi: Ba kieát heát laø Tu-ñaø- hoaøn. Ngöôøi tieáp nhaän Phaät hoùa kia vöøa nghe xong, beøn neâu öôùc muoán: Ta coù theå caét ñöùt toát ba kieát naøy. Khi döùt tröø ba kieát kia, seõ daàn daàn döùt tröø heát taát caû caùc kieán, kieát. Ñaây laø

noùi vì khuyeán duï tinh tieán ñeå giaùo hoùa, vì ñeå vieäc deã thöïc haønh, vì ra tay naâng ñôõ, giuùp söùc, neân trong ñaây noùi thí duï veà Baït-kyø-töû (xuaát xöù töø Luaät). Hoaëc noùi: Tai haïi ñaày daãy, loãi naëng, nhieàu ñau khoå. Hoûi: Thaân kieán coù nhöõng tai hoïa döõ doäi naøo? Ñaùp: Thaân kieán laø goác cuûa saùu möôi hai kieán. Kieán laø reã cuûa kieát, kieát laø reã cuûa haønh, haønh laø reã cuûa baùo. Taát caû y baùo cuûa theá gian, y baùo ñaõ laø baùo voâ kyù cuûa coõi trong sinh töû, thuù höôùng phaùp thieän, thuù höôùng phaùp baát thieän, thuù höôùng phaùp voâ kyù. Hoûi: Giôùi ñaïo coù nhieàu tai hoaïn döõ doäi naøo? Ñaùp: Trong giôùi ñaïo naåy sinh caùc khoå haïnh. Hoûi: Nghi coù nhieàu tai haïi döõ doäi naøo? Ñaùp: Vì quaù khöù neân hoaøi nghi, do döï, vì vò lai neân hoaøi nghi, do döï, vì hieän taïi neân do döï, nghi ngôø, trong ñoù, do döï, hoaøi nghi: Ñieàu naøy theá naøo? Sao noùi vieäc naøy? Chuùng sinh naøy töø ñaâu ñeán? Seõ ñi veà ñaâu? Nhaân naøo? Coõi naøo? Ñaây noùi laø tai haïi döõ doäi, loãi laàm naëng, khoå ñau nhieàu. Hoaëc noùi: Vì coâng ñöùc, oaùn thuø.

Hoûi: Theá naøo laø coâng ñöùc? Ñaùp: Laø quaû Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Quaû kia sao gaàn, khoâng gaàn keû oaùn? Ñaùp: Laø do ba kieát. Hoaëc noùi: Khi chöùng quaû Tu-ñaø-hoaøn, vì taïo ra chöôùng ngaïi, khoâng cho vaøo cöûa, laøm ngöôøi ñöùng nhö giöõ cöûa. Hoaëc noùi: Laø traùi vôùi ba moân giaûi thoaùt. Thaân kieán kia traùi vôùi moân giaûi thoaùt Khoâng, giôùi ñaïo traùi vôùi moân giaûi thoaùt Voâ nguyeän, nghi traùi vôùi moân giaûi thoaùt Voâ töôùng. Ñaây noùi laø traùi vôùi ba moân giaûi thoaùt. Vì lyù do naøy, neân nhö theá. Hoaëc noùi: Noùi laø döùt heát khoâng coøn soùt, cho ñeán A-la-haùn cuõng coù thaân kieán töông töï maéc phaûi khoå. Vò tri trí döùt haún. Thaân kieán kia ñaõ heát, ñaõ bieát, cho ñeán A-la-haùn cuõng coù töông töï. Nhö A-la-haùn kia nghó raèng: Laø y baùt cuûa ta, laø ñeä töû Sa-di cuûa ta, laø nhaø cuûa ta, vöôøn cuûa ta, döôøng nhö coù ngaõ. Giôùi troäm ñöôïc ñaïo, trí vò tri ñaõ döùt haún, giôùi ñaïo kia ñaõ heát, ñaõ bieát, cho ñeán A-la-haùn cuõng coù töông töï. Nhö A-la-haùn kia ñi khaát thöïc, maëc y phaán taûo, ngoài ngoaøi trôøi, thoï möôøi hai tònh haïnh cuûa Sa-moân, gioáng nhö baäc tònh haïnh. Ngôø vöïc ñöôïc ñaïo, trí vò tri heát haún. Ngöôøi kia ñaõ heát, ñaõ bieát, cho ñeán A-la-haùn cuõng coù töông töï. A-la-haùn kia ñaõ thaáy hai ñaïo maø nghi ngôø, chaúng bieát ñaây coù phaûi laø ñaïo hay khoâng! Thaáy hai y maø ngôø vöïc chaúng bieát ñaây coù phaûi laø y cuûa ta, hay khoâng? Thoaùng troâng thaáy töø xa maø ngôø vöïc: Chaúng bieát ngöôøi aáy laø nam, hay nöõ, chôù nghó raèng: A-la- haùn nhaát ñònh khoâng döùt heát laäu naøy, Tu-ñaø-hoaøn coøn döùt heát laäu, huoáng chi laø A-la-haùn. Vì leõ ñoù neân noùi: Ba kieát heát, laø Tu-ñaø-hoaøn! Hoaëc noùi: Hieän moân, hieän löôïc, hieän ñoä naøy, neáu coù ngöôøi kieán döùt tröø kieát, thì hoaëc moät thöù, hai thöù, boán thöù. Thaân kieán kia ñaõ noùi, neân bieát ñaõ noùi moät thöù. Giôùi ñaïo ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi hai thöù. Maëc duø khoâng coù hai kieát khaùc maø coù theå ñaït ñöôïc hai thöù, neân bieát ñoù laø hai thöù cuûa giôùi ñaïo vaø phaùp töông öng. Nghi ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi boán thöù. Hoaëc noùi: Neáu coù ngöôøi kieán döùt tröø kieát, hoaëc Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình, hoaëc khoâng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Thaân kieán ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi Nhaát

thieát bieán cuûa giôùi mình. Giôùi ñaïo nghi ñaõ noùi, phaûi bieát laø ñaõ noùi, chaúng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Hoûi: Vì sao noùi moät Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình, hai khoâng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình? Ñaùp: Neáu ngöôøi kia khoâng phaûi kieát Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình,

hoaëc duyeân höõu laäu, hoaëc duyeân voâ laäu, thì giôùi ñaïo, thaân kieán kia ñaõ noùi, neân bieát ñaõ noùi duyeân höõu laäu. Nghi ñaõ noùi, neân bieát ñaõ noùi duyeân voâ laäu. Nhö Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình khoâng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Nhö theá, Nhaát thieán bieán cuûa ñòa mình, chaúng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa ñòa mình, duyeân cuûa giôùi mình chaúng phaûi laø duyeân cuûa giôùi mình, duyeân cuûa ñòa mình khoâng phaûi laø duyeân cuûa ñòa mình, ñeàu phaûi bieát. Neáu coù ngöôøi kieán döùt kieát, hoaëc duyeân höõu laäu, hoaëc duyeân voâ laäu, giôùi ñaïo, thaân kieán kia ñaõ noùi, neân bieát, ñaõ noùi duyeân höõu laäu. Nghi ñaõ noùi, phaûi bieát, ñaõ noùi duyeân voâ laäu. Hoûi: Vì sao hai duyeân höõu laäu, moät duyeân voâ laäu? Ñaùp: Neáu coù ngöôøi kieát duyeân höõu laäu, hoaëc Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình chaúng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Thaân kieán kia ñaõ noùi, neân bieát ñaõ noùi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Giôùi ñaïo, nghi ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi khoâng phaûi Nhaát thieát bieán cuûa giôùi mình. Nhö duyeân höõu laäu, duyeân voâ laäu, nhö theá caïnh tranh - khoâng caïnh tranh, theá gian, xuaát theá gian, tru, khoâng truï, döïa vaøo duïc, khoâng döïa vaøo duïc, ñeàu neân bieát. Neáu coù ngöôøi kieán döùt kieát, hoaëc duyeân höõu vi, hoaëc duyeân voâ vi, thaân kieán, giôùi ñaïo kia ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi duyeân höõu vi. Nghi ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi duyeân voâ vi. Nhö duyeân höõu vi, duyeân voâ vi, nhö theá, duyeân höõu thöôøng, duyeân voâ thöôøng, duyeân khoâng haèng, duyeân coù haèng, duyeân coù döøng, duyeân khoâng döøng laïi, ñeàu phaûi bieát. Hoaëc noùi: Neáu ngöôøi coù kieán döùt kieát, hoaëc kieán taùnh, khoâng phaûi kieán taùnh, thaân kieán, giôùi ñaïo kia ñaõ noùi, neân bieát ñaõ noùi kieán taùnh. Nghi ñaõ noùi, phaûi bieát ñaõ noùi chaúng phaûi kieán taùnh. Nhö kieán taùnh, khoâng phaûi kieán taùnh, nhö theá, quaùn, chaúng quaùn, haïnh, chaúng phaûi haïnh, kieân trì, chaúng kieân trì, caàu, khoâng caàu, chuyeån, khoâng chuyeån, ñeàu phaûi bieát. Theá neân noùi hieän moân, hieän löôïc, hieän ñoä. Do ñaáy, neân noùi ba kieát heát laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, hay luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn? Neáu baét ñaàu ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, chæ öùng vôùi ñieàu thöù taùm cuûa Tu-ñaø-hoaøn. Thöù taùm laø kieân tín, kieân phaùp, Tu-ñaø- hoaøn kia baét ñaàu ñöôïc ñaïo, ñaïo cuûa kieân tín, ñaïo cuûa kieân phaùp. Neáu baét ñaàu ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, thì ngöôøi öùng vôùi vieäc ñoaïn döùt duïc vaø aùi duïc gaáp boäi. Ngöôøi kia baét ñaàu ñöôïc quaû, quaû Tö-ñaø-haøm, quaû A-na-haøm. Soaïn luaän naøy xong. Noùi raèng: Luùc môùi baét ñaàu ñöôïc ñaïo laø Tu-

ñaø-hoaøn. Hoûi: Neáu nhö vaäy, öùng vôùi ñieàu thöù taùm laø Tu-ñaø-hoaøn. Ngöôøi kia luùc môùi ñöôïc ñaïo, vaøo ñaïo, kieân tín, kieân phaùp kia duø môùi ñöôïc ñaïo laø baét ñaàu vaøo khoå. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn. Neáu kieán döùt tröø kieát, heát haún, ñaõ bieát traùi vôùi nhaãn, ñaõ heát, ñaõ bieát

taø kieán döùt haún. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn. Vì ngöôøi Höõu töôûng, vì coù theå noùi laø con ngöôøi, vì neâu baøy roõ caû nhaân, phaùp. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, vì tö duy ñaïo, vì quaû goàm nhieáp ñaïo, vì ñaïo chöa bieát trí. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, neáu quyeát ñoaùn ñöôïc ba vieäc: 1. Ñöôïc ñaïo chöa töøng ñöôïc. 2. Boû ñaïo ñaõ töøng ñöôïc. 3. Heát kieát, ñöôïc moät vò. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, neáu quyeát ñoaùn ñöôïc naêm vieäc: 1. Ñöôïc ñaïo chöa töøng ñöôïc. 2. Boû ñaïo ñaõ töøng ñöôïc. 3. Kieát heát, ñöôïc moät vò. 4. Ñöôïc taùm trí. 5. Cuøng luùc tu möôøi saùu haïnh. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø-hoaøn, coù theå coù sinh. Laïi coù thuyeát noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Neáu vaäy, duïc gaáp boäi heát, aùi duïc heát, leõ ra laø Tu-ñaø- hoaøn, Tu-ñaø-hoaøn kia môùi ñöôïc quaû, laø quaû Tö-ñaø-haøm, hay quaû A-na- haøm? Ñaùp: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì môùi giaûi thoaùt, vì ñaàu tieân ñöôïc ñoä, vì ñaàu tieân truï quaû. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì theo thöù lôùp, vì bò raøng buoäc, vì khoâng vöôït qua thöù lôùp. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì quaû cuûa boán höôùng, boán truï. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì laø boán caëp, taùm chieác. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì chöa ñöôïc taêng haïnh, coøn chöa ñöôïc taêng haïnh, töùc laø ñaïo theá gian chöa heát maø ñöôïc quaû. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn, vì khoâng khaùc nhau.

Khoâng khaùc nhau, nghóa laø cuõng nhö ñaïo theá gian ôû treân, chöa heát maø ñöôïc quaû. Hoaëc noùi: Luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn. Neáu ñaïo quaû khoâng hö hoaïi, thì ñòa cuõng khoâng hö hoaïi. Ñaïo khoâng hö hoaïi, nghóa laø hoaøn toaøn laø ñaïo voâ laäu ñöôïc quaû. Ñòa khoâng hö hoaïi, nghóa laø döïa vaøo vò lai ñöôïc, chaúng phaûi quaû A-la-haùn khaùc: Duø ñaïo khoâng hö hoaïi, hoaøn toaøn laø ñaïo voâ laäu ñöôïc quaû, nhöng ñòa voâ laäu kia hö hoaïi, döïa vaøo chín ñòa voâ laäu, ñöôïc quaû Tö-ñaø-haøm. Nghóa laø duø ñòa khoâng hö hoaïi, döïa vaøo vò lai ñöôïc, khoâng phaûi ñòa khaùc, nhöng ñaïo kia hö hoaïi, ñaïo voâ laäu cuûa theá gian ñöôïc quaû, quaû A-na-haøm: Ñaïo cuõng hö hoaïi, ñòa cuõng hö hoaïi. Ñaïo hö hoaïi, nghóa laø ñaïo voâ laäu cuûa theá gian ñöôïc quaû. Ñòa hö hoaïi, nghóa laø döïa vaøo saùu ñòa ñöôïc. Ñaïo quaû Tu-ñaø-hoaøn naøy cuõng khoâng hö hoaïi, ñòa cuõng khoâng hö hoaïi. Do ñoù, neân môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn. Laïi coù thuyeát noùi: Cuõng khoâng phaûi luùc môùi ñöôïc ñaïo laø Tu-ñaø- hoaøn, cuõng khoâng phaûi luùc môùi ñöôïc quaû laø Tu-ñaø-hoaøn? Hoûi: Neáu nhö vaäy, thì laøm theá naøo? Ñaùp: Vì quaû Tu-ñaø-hoaøn kia, laø phaùp Tu-ñaø-hoaøn, neân goïi laø nhaân. Nhö thang thuoác, vì do thuoác neân goïi laø thang thuoác, vì do bô, neân goïi laø bình toâ, vì do maät, neân goïi laø bình maät. Cuõng theá, phaùp Tu-ñaø-hoaøn kia do quaû Tu-ñaø-hoaøn neân laø Tu- ñaø-hoaøn. Do phaùp, neân goïi laø nhaân, nhö thang thuoác. Tu-ñaø-hoaøn: taùm Thaùnh ñaïo, goïi laø nöôùc, laø nhaäp ñaïo Thaùnh, do ñoù neân goïi laø Tu-ñaø- hoaøn. Hoûi: Nhö Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn vaøo nöôùc Thaùnh ñaïo, vì sao khoâng goïi laø Tu-ñaø-hoaøn? Ñaùp: Baét ñaàu tieáp nhaän danh hieäu, môùi duøng phöông tieän ñeå ñoä. Vì lyù do ñoù, neân goïi

Tu-ñaø-hoaøn, chöù khoâng phaûi Tö-ñaø-haøm, A-na- haøm, A-la-haùn. Khoâng rôi vaøo phaùp aùc: Laø khoâng bao giôø rôi vaøo ba ñöôøng aùc. Hoûi: Nhö Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn, cuõng khoâng rôi vaøo phaùp aùc. Vì sao chæ noùi, Tu-ñaø-hoaøn khoâng rôi vaøo phaùp aùc, maø khoâng phaûi laø quaû vò khaùc? Ñaùp: Vì moãi quaû vò ñeàu coù khaùc nhau, neân Tu-ñaø-hoaøn naøy khoâng rôi vaøo phaùp aùc, laø söï khaùc nhau. Tö-ñaø-haøm moät laàn qua laïi (Nhaát lai) laø söï khaùc nhau. A-na-haøm khoâng trôû laïi coõi Duïc (Baát hoaøn) laø söï khaùc nhau. A-la-haùn khoâng trôû laïi coõi höõu (sinh töû), laø söï khaùc nhau. Ñaây noùi laø vì moãi quaû vò ñeàu khaùc nhau, neân chæ noùi moät Tu-ñaø- hoaøn, goïi laø khoâng rôi vaøo phaùp aùc, khoâng phaûi Tö-ñaø-haøm, A-na-haøm, A-la-haùn.

Hoûi: Nhö ngöôøi phaøm phu cuõng khoâng rôi vaøo phaùp aùc. Vì sao noùi baäc Thaùnh khoâng rôi vaøo phaùp aùc? Ñaùp: Vì Phaøm phu kia khoâng nhaát ñònh neân rôi vaøo phaùp aùc, hoaëc khoâng rôi vaøo phaùp aùc, baäc Thaùnh naøy hoaøn toaøn khoâng rôi vaøo phaùp aùc, khoâng coù moät vò Thaùnh naøo rôi vaøo phaùp aùc. Nhö phaøm phu kia khoâng nhaát ñònh, vì theá baäc Thaùnh, khoâng rôi vaøo phaùp aùc khoâng phaûi phaøm phu. Ñònh, nghóa laø nhoùm chaùnh ñònh, truï, neân goïi laø ñònh. Neân noùi Tu-ñaø-hoaøn nhaát ñònh, nhaäp Nieát-baøn, bieán dòch, höôùng ñeán chaùnh giaùc laø taän trí, voâ sinh trí goïi laø giaùc. Baäc Tu-ñaø-hoaøn kia döïa vaøo trí tueä naøy neân coù höôùng, coù thuù, coù laïc, coù duïc. Theá neân noùi höôùng ñeán chaùnh giaùc, coøn baûy laàn trôû laïi höõu. Hoûi: Nhö vaäy, cuoái cuøng coù möôøi boán laàn trôû laïi höõu, cuoái cuøng coù hai möôi taùm laàn trôû laïi höõu. Neáu laáy soá baûn höõu, thì baûn höõu treân trôøi coù baûy, nhaân gian baûy, ñaây laø möôøi boán. Neáu laáy soá Trung aám cuûa baûn höõu, thì baûn höõu treân trôøi baûy, Trung aám baûy, baûn höõu cuûa nhaân gian baûy, Trung aám baûy, laø hai möôi taùm. Vì sao noùi cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu laø Tu-ñaø-hoaøn? Ñaùp: Vì phaùp ñaùng lyù laø baûy, neân khoâng quaù baûy. Vì moãi coõi, neân Ñöùc Theá Toân noùi cuoái cuøng laø baûy laàn trôû laïi höõu laø Tu-ñaø-hoaøn. Neáu baûn höõu treân trôøi baûy, Trung aám baûy, baûn höõu cuûa nhaân gian baûy, Trung aám baûy, taát caû laàn trôû laïi höõu kia, ñeàu khoâng quaù baûy. Do ñoù, neân Ñöùc Theá Toân noùi: Cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu, laø Tu- ñaø-hoaøn. Nhö Kheá kinh khaùc noùi: Boán Thaùnh ñeá, ba laàn chuyeån möôøi hai haønh, leõ ra khoâng phaûi ba laàn chuyeån möôøi hai haønh, maø phaûi möôøi hai laàn chuyeån, coù boán möôi taùm haønh; Chæ vì ba laàn chuyeån möôøi hai phaùp, khoâng quaù ba laàn chuyeån, möôøi hai haønh. Vì quaùn moãi ñeá, neân Ñöùc Theá Toân noùi boán Thaùnh ñeá, ba chuyeån, möôøi hai haønh. Nhö Kheá kinh khaùc noùi: Baûy xöù cuûa Tyø-kheo, neáu quaùn nghóa cuûa ba thöù seõ nhanh choùng trong phaùp naøy ñöôïc laäu taän. ÔÛ ñaây, khoâng thích öùng baûy xöù. Neáu thích öùng thì coù ba möôi laêm xöù thieän, cuõng coù voâ löôïng xöù thieän. Vì chæ baûy phaùp, neân khoâng quaù baûy quaùn. Vì moãi aám, neân Ñöùc Theá Toân noùi: Baûy xöù thieän cuûa Tyø-kheo, quaùn ba thöù, nhanh choùng trong phaùp naøy ñöôïc laäu taän. Nhö Kheá kinh khaùc noùi: Tyø- kheo! Ta seõ noùi phaùp cho nghe. Coù hai: maét vaø saéc, tai vaø tieáng, muõi vaø muøi höông, löôõi vaø vò, thaân vaø xuùc chaïm, yù vaø phaùp.

Ñaây ñuùng ra khoâng töông öng vôùi moät laàn hai maø töông öng saùu laàn hai, chæ vì hai phaùp, neân khoâng quaù hai quaùn, vì moãi nhaäp, vì maét vaø saéc, cho ñeán yù vaø phaùp, neân Ñöùc Theá Toân noùi: Tyø-kheo! Ta seõ noùi phaùp cho nghe, coù hai.

Nhö theá, neáu baûn höõu treân coõi trôøi coù baûy, trung aám coù baûy,baûn höõu cuûa nhaân gian coù baûy, trung aám coù baûy thì taát caû khoâng quaù baûy, vì moãi ñöôøng, vì coõi trôøi, vì coõi ngöôøi, neân Trung aám baûy, voán coù baûy, cho neân moãi ñöôøng Ñöùc Theá Toân noùi: Cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Vì sao Tu-ñaø-hoaøn, cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu, cuõng khoâng theâm bôùt? Ñaùp: Toân giaû Baø Xa noùi: Taát caû phaùp coù nghi ñeàu khoâng traùi. Hoaëc theâm, hoaëc bôùt, nghóa laø phaùp kia cuõng seõ coù noãi ngôø vöïc vaày, cho neân noùi: Taát caû phaùp nghi khoâng traùi. Hoaëc noùi: Vì phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo. Nhö phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo, taát nhieân quaû baùo leõ ra phaûi nhö theá, cho neân noùi laø phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo. Hoaëc noùi: Vì söùc cuûa haønh, neân Tu-ñaø-hoaøn phaûi baûy laàn sinh trôû laïi höõu (sinh töû), nhôø naêng löïc cuûa Thaùnh ñaïo, neân khoâng ñeán taùm. Nhö ngöôøi bò raén caén böôùc baûy böôùc ñi. Ngöôøi kia vì nhôø söùc cuûa boán ñaïi, neân coù theå ñi baûy böôùc, vì ngaám noïc ñoäc, neân khoâng ñeán böôùc thöù taùm. Cuõng theá, vì haïnh cuûa Tu-ñaø-hoaøn, neân sinh baûy höõu, nhôø naêng löïc cuûa Thaùnh ñaïo, neân khoâng ñeán taùm. Vì voán coù baûy, theá neân trong moãi coõi, Ñöùc Theá Toân noùi cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu laø Tu-ñaø-hoaøn. Hoûi: Vì sao Tu-ñaø-hoaøn cuoái cuøng baûy laàn trôû laïi höõu, cuõng khoâng theâm bôùt? Ñaùp: Toân giaû Baø Xa noùi: Vì taát caû phaùp coù nghi ñeàu khoâng traùi. Neáu coù theâm, bôùt, cuõng coù noãi nghi ngôø naøy, cho neân noùi taát caû phaùp nghi khoâng traùi. Hoaëc noùi: Vì phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo, neân nhö phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo, vì quaû baùo ngang baèng, leõ ra phaûi theá. Vì vaäy neân noùi laø phaùp kia ngang baèng vôùi nhaân baùo. Hoaëc noùi: Nhôø naêng löïc cuûa haønh, neân Tu-ñaø-hoaøn sinh baûy höõu, nhôø naêng löïc cuûa Thaùnh ñaïo, neân khoâng ñeán taùm, nhö ngöôøi böôùc ñi baûy böôùc thì bò raén caén. Ngöôøi aáy do naêng löïc cuûa boán ñaïi, neân coù theå böôùc ñi baûy böôùc, vì söùc ngaám cuûa noïc ñoäc, neân khoâng böôùc ñeán böôùc thöù taùm. Cuõng theá, vì haïnh cuûa Tu-ñaø-hoaøn, neân sinh baûy höõu, nhôø naêng löïc cuûa Thaùnh ñaïo, neân khoâng ñeán taùm. Vì theá, neân coù baûy nôi sinh. Hoaëc noùi: Tu-ñaø-hoaøn kia neáu taùm laàn sinh, seõ khoâng coù Thaùnh ñaïo. Neáu Tu-ñaø-hoaøn sinh ñeán taùm höõu thì söï kieán ñeá cuûa hoï ñaõ khoâng phaûi laø kieán ñeá, söï ñaéc quaû ñaõ khoâng phaûi laø ñaéc quaû, haïnh baèng nhau

ñaõ bò cho laø haïnh khoâng baèng nhau, ngöôøi ñöôïc laøm baäc Thaùnh ñaõ bò cho laø ngöôøi phaøm: khoâng noùi laø coù loãi. Do ñoù, neân Tu-ñaø-hoaøn khoâng sinh ñeán taùm höõu (sinh töû). Hoaëc noùi: Vì söï hieän höõu trong theá gian. Söï hieän höõu trong theá gian, nghóa laø ñeán baûy ñôøi, goïi laø thaân, neáu ñeán taùm thì khoâng phaûi thaân. Nhö theá, neáu Tu-ñaø-hoaøn sinh ñeán taùm laàn, thì trong phaùp Phaät nhö soá saùt soâng Haèng, seõ xa lìa ngöôøi khaùc, khoâng thaân caän,

khoâng noùi laø coù loãi. Do ñoù, neân Tu-ñaø-hoaøn khoâng sinh ñeán taùm laàn. Neáu cuoái cuøng Tu- ñaø-hoaøn ñuû baûy laàn sinh nôi coõi trôøi, baûy laàn sinh trong nhaân gian, thì thuyeát noùi trung bình kia laø chæ Tu-ñaø-hoaøn coù söï khaùc bieät baûy laàn sinh treân coõi trôøi, nhaân gian saùu, coõi trôøi saùu, nhaân gian naêm, coõi trôøi naêm, nhaân gian boán, coõi trôøi boán, nhaân gian ba, coõi trôøi ba, nhaân gian hai, coõi trôøi hai, nhaân gian moät, chæ vì Tu-ñaø-hoaøn sinh treân coõi trôøi baûy laàn, nhaân gian baûy laàn, trong ñoù noùi neáu naûy laàn hoaøn. Hoûi: Baûy choã ñaày ñuû naøo cuûa Tu-ñaø-hoaøn? Ñaùp: Hoaëc coù thuyeát noùi: Neáu thaân ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, thì thaân ngöôøi ñoù seõ ñöôïc tính trong baûy laàn. Hoaëc coù thuyeát noùi veà soá, hoaëc coù thuyeát khoâng noùi veà soá. Thuyeát noùi veà soá, noùi: Neáu ôû treân trôøi ñöôïc quaû seõ nhaäp Nieát-baøn ôû nhaân gian, ñöôïc quaû ôû nhaân gian nhaäp Nieát-baøn ôû treân coõi trôøi. Thuyeát khoâng noùi veà soá noùi: ÔÛ treân trôøi ñöôïc quaû nhaäp Nieát-baøn treân trôøi, ôû nhaân gian ñöôïc quaû nhaäp Nieát-baøn ôû nhaân gian. Coù ngöôøi noùi nhö theá naøy: Neáu trong thaân ñöôïc quaû Tu-ñaø-hoaøn, thì thaân ngöôøi aáy seõ khoâng ñöôïc keå trong baûy laàn Hoûi: Vì sao? 1. Nhaân gian voán coù baûy, trong aám coù baûy, Ñaùp: Vì neáu quaû Tu-ñaø-hoaøn ñaõ ñöôïc trong thaân ngöôøi kia, thì chính laø luùc aám phaøm phu ñang ôû trong thaân ngöôøi ñoù. Neáu thaân naøy ñöôïc keå laø moät trong baûy laàn thì phaûi coù ñeán soá hai möôi baûy, khoâng neân hai möôi taùm. Neáu vaäy thì seõ traùi vôùi thuyeát ñaõ laäp, thuyeát aáy noùi: Hai möôi taùm höõu kia sinh qua haäu höõu. Veà sau, döïa vaøo choã ñöôïc thaân sau, ñöôïc coâng duïng cuûa ñaïo voâ laäu döùt heát kieát khaùc, khoâng noùi laø coù loãi, laø thaân Tu-ñaø-hoaøn kia khoâng keå laø moät trong baûy laàn sinh. Hoûi: Baûy laàn sinh höõu laø Tu-ñaø-hoaøn. Trong saùu laàn sinh, Thaùnh ñaïo hieän ôû tröôùc, hay khoâng hieän ôû tröôùc? Neáu hieän ôû tröôùc vì sao khoâng nhaäp Nieát-baøn? Coøn neáu Thaùnh ñaïo khoâng hieän ôû tröôùc, thì yù cuûa Toân giaû kia leõ ra khoâng coù Thaùnh ñaïo ñeå soaïn luaän naøy xong?

Ñaùp: Coù thuyeát noùi Thaùnh ñaïo hieän ôû tröôùc. Hoûi: Vì sao khoâng nhaäp Nieát-baøn? Ñaùp: Vì Tu-ñaø-hoaøn kia chuyeån vaän nieàm vui, vì naêng löïc haønh cuûa theá gian, neân khoâng nhaäp Nieát-baøn. Hoûi: Cuoái cuøng baûy laàn sinh höõu laø Tu-ñaø-hoaøn, cuoái cuøng ñaày ñuû baûy. Ñöùc Phaät chöa ra ñôøi, Tu-ñaø-hoaøn kia laø baïch y nhaäp Nieát-baøn laø theá naøo? Ñaùp: Khoâng ñuùng! Vì Tu-ñaø-hoaøn kia nhaát ñònh laø xuaát gia nhaäp Nieát-baøn. Tu-ñaø- hoaøn kia cuõng nhö theá, hoaëc naêm traêm, hoaëc moät ngaøn Bích Chi Phaät ñang ôû trong hang nuùi cuûa vò tieân, voán ñeàu laø Thanh Vaên. Cho neân noùi cuoái cuøng baûy laàn sinh höõu. Baûy laàn sinh treân coõi trôøi, nhaân gian: Töø trôøi ñeán ngöôøi, töø ngöôøi ñeán trôøi. Nhö ngöôøi töø vöôøn ñeán vöôøn, töø leã hoäi naøy ñeán leã hoäi noï, Tu- ñaø-hoaøn kia cuõng nhö theá. Töø trôøi ñeán ngöôøi, töø ngöôøi ñeán trôøi, cho neân noùi baûy. Sinh qua ngöôøi, trôøi: Qua, nghóa laø Trung aám, sinh nghóa laø baûn höõu, neân noùi laø sinh qua. Bieân khoå cuûa tín: Hoûi: Bieân khoå: Neân noùi laø ôû giöõa, hay noùi laø ngoaøi? Neáu noùi ôû giöõa, leõ ra khoâng coù bieân vöïc cuûa khoå. Neáu noùi laø ngoaøi, thì söï hieän höõu cuûa theá gian kia laøm sao hieåu

ñöôïc? Nhö chieác theû vaøng, ôû ñaàu cuõng vaøng, ôû giöõa cuõng vaøng, ôû cuoái cuõng vaøng. Cuõng theá, Tu-ñaø-hoaøn, ñaàu tieân cuõng khoå, chính giöõa cuõng khoå, sau cuõng khoå. Hoûi: Vì sao coù bieân khoå? Ñaùp: Soaïn luaän naøy xong, coù thuyeát noùi: AÁm sau cuøng cuûa A-la- haùn laø bieân khoå moät. Ñaùp: Coù bieân khoå nhö theá, nghóa laø khoâng coøn nhaän caùc khoå, khoâng coøn vöôùng maéc caùc khoå, khoâng coøn laøm duyeân cho noãi khoå nöõa. Hoûi: Neáu Nieát-baøn dieät taän laø bieân khoå, thì thí duï laøm sao hieåu? Ñaùp: Vieäc naøy khoâng caàn hieåu, vì ñieàu ñoù cuõng khoâng phaûi Kheá kinh, khoâng phaûi Luaät, khoâng phaûi A-tyø-ñaøm. Khoâng neân laáy ví duï theá gian ñeå laøm hö hoaïi lôøi noùi cuûa Hieàn Thaùnh, vì vieäc cuûa theá gian khaùc, vieäc cuûa Hieàn Thaùnh khaùc. Taïo ra bieân khoå: Noãi khoå, nghóa laø naêm thònh aám. Noãi khoå aáy laø bieân, toái bieân, bieân sau. Cho neân noùi: Taïo ra bieân khoå. Noùi roäng veà phaïm vi cuûa ba kieát ñaõ xong.

Nguồn: Giảng Sư (giangsu.io.vn) — văn bản trích từ kho sách cổ và kinh điển.